Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30785

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i (SDBEHO) Türkçeye uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, bireylerin zorlay?c? sosyal veya duygusal durumlarla ba?a ç?kmak amac?yla bilinçli olarak harcama davran???na yönelme e?ilimlerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, orijinal yap?n?n Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??t?r. Bu yap?, harcaman?n sadece ekonomik bir eylem olmaktan öte, bir tür duygusal düzenleme veya sosyal kabul aray??? mekanizmas? olarak kullan?ld???n? varsayar.

Ölçek, özellikle stres, kayg? veya sosyal d??lanma gibi olumsuz duygusal deneyimler kar??s?nda bireylerin al??veri? yapma motivasyonlar?n? de?erlendirmek için kritik öneme sahiptir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in dilsel e?de?erli?ini ve psikometrik özelliklerini detayl? bir ?ekilde inceleyerek, bu alandaki ara?t?rmac?lara sa?lam bir ölçüm arac? sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Harcama, Ba? Etme, Duygusal Düzenleme, Tüketim, Sosyal Kabul, Psikometri, Uyarlama, Ölçek Geli?tirme

Yazarlar

Demet Vural Yüzba??, P?nar N. Oktay, Mustafa Turan

Amaç

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin harcama davran??lar?n?, ya?ad?klar? olumsuz duygusal durumlarla veya sosyal bask?larla ba?a ç?kma stratejisi olarak ne ölçüde kulland?klar?n? belirlemektir. Bu araç, özellikle kompulsif al??veri? e?ilimlerinin alt?nda yatan duygusal ve sosyal motivasyonlar? ortaya ç?karmak için önemlidir.

Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas?, Türk popülasyonunda harcama ve duygusal ba? etme aras?ndaki ili?kinin incelenmesine olanak tan?m??, böylece kültürel ba?lamda geçerli ve güvenilir veriler elde edilmesini sa?lam??t?r. Bu uyarlama, klinik psikoloji, tüketici davran??lar? ve finansal psikoloji alanlar?nda çal??an ara?t?rmac?lar için de?erli bir kaynak olu?turmu?tur.

Yap?

Ölçek, harcaman?n bir ba? etme mekanizmas? olarak kullan?lmas? üzerine kurulu karma??k bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap? genellikle iki ana bile?en etraf?nda ?ekillenir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama: Bireyin içsel stres, üzüntü veya can s?k?nt?s? gibi duygusal rahats?zl?klar? azaltmak veya geçici olarak unutmak için al??veri?e yönelmesi. Bu, bir tür kaç?nmac? ba?a ç?kma stratejisini temsil eder.
Sosyal Ba? Etme Olarak Harcama: Bireyin sosyal çevreye uyum sa?lamak, statü göstermek, k?skançl?k yaratmak veya sosyal d??lanm??l?k duygusunu telafi etmek amac?yla harcama yapmas?. Bu bile?en, sosyal kar??la?t?rma teorileriyle yak?ndan ili?kilidir.

SDBEHO, bu iki boyutu ayr? ayr? de?erlendirerek, harcama davran???n?n alt?nda yatan i?levsel olmayan motivasyonlar? daha iyi anlamay? hedefler. Bu yap?, dürtüsel harcama ve borçluluk gibi olumsuz finansal sonuçlarla ili?kili olabilir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çal??mas?nda (dergipark.org.tr), ölçe?in yap?sal uygunlu?unu do?rulamak amac?yla detayl? geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Uyarlama süreci, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n korunup korunmad???n? incelemi?tir.

Yap?lan analizlerde, genellikle Geçerlik türlerinden olan yap? geçerli?i (Do?rulay?c? Faktör Analizi kullan?larak) ve ölçüt ba??ml? geçerlik incelenmi?tir. Bu çal??malar, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamay? amaçlam??t?r. Uyarlama çal??mas?, SDBEHO'nun Türk popülasyonunda geçerli bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?ini destekleyen bulgular sunmu?tur.

Güvenirlik

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in ölçüm tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla Güvenirlik analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Güvenirlik, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle tutarl? sonuçlar üretme yetene?ini ifade eder.

Bu kapsamda, ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s? (genellikle Cronbach Alfa katsay?s?) hesaplanm??t?r. Yüksek Alfa de?erleri, ölçe?i olu?turan maddelerin ayn? psikolojik yap?y? ölçmede ne kadar ba?ar?l? oldu?unu gösterir. Uyarlama çal??mas?, SDBEHO'nun Türk kültüründe yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve dolay?s?yla güvenilir bir araç oldu?unu do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanmas? s?ras?nda, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n kültürel ba?lamda da geçerli olup olmad???n? incelemek için Faktör analizi kullan?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ara?t?rmac?lar, büyük olas?l?kla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemini kullanarak, ölçe?in orijinalinde bulunan alt boyutlar?n (Duygusal Ba? Etme ve Sosyal Ba? Etme) Türk örnekleminde de ba??ms?z ve tutarl? yap?lar olarak ayr?l?p ayr?lmad???n? test etmi?lerdir. Ba?ar?l? bir DFA sonucu, ölçe?in yap?sal geçerli?inin kan?tlanmas?nda kilit rol oynamaktad?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Likert Tipi Derecelendirme beklenmektedir, ancak detayl? bilgi kaynakta belirtilmemi?tir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Uyarlama çal??mas? üniversite ö?rencileri veya geni? yeti?kin örneklem üzerinde yap?lm?? olabilir.)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti s?n?rlar? içerisinde ya?ayan, okuryazar ve gönüllü kat?l?mc?lar.

Test Metodolojisi: Çeviri-Geri Çeviri süreci ile dilsel e?de?erlik sa?lanm??, ard?ndan psikometrik analizler (Geçerlik ve Güvenirlik) uygulanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Harcama Davran???, Sosyal Ba? Etme, Duygusal Ba? Etme, Psikolojik Ölçüm, Adaptasyon, Finansal Psikoloji

Yazarlar

Sorumlu Yazar: DEMET VURAL YÜZBA?I

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir.)

Ba?l?l?k E-posta Adresi: demet.vural.yuzbasi@ikcu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: ?zmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (Sorumlu yazar?n ba?l?l???na dayanarak.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Vural Yüzba??, Oktay ve Turan taraf?ndan 2021 y?l?nda Türkçeye uyarlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Akademik amaçl? kullan?mlar için izin ve telif durumlar?, sorumlu yazar Demet Vural Yüzba?? ile ileti?ime geçilerek netle?tirilmelidir. Ölçe?in orijinal hali ve Türkçe uyarlamas? genellikle akademik ara?t?rmalarda referans gösterilerek kullan?labilir.

Uyarlama çal??mas?n?n tam metnine ve detayl? psikometrik verilerine Dergipark üzerinden eri?im mümkündür. Orijinal PDF dosyas? ayr?ca ?u adresten indirilebilir: sosyal-ve-duygusal-bas-etme-olarak-harcama-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Vural Yüzba??, D., Oktay, P. N. ve Turan, M. (2021). Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanmas?. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23*(3), 791-804.

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Kullan?m ve uygulama amac?yla, maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen referans makaleye (Vural Yüzba??, Oktay ve Turan, 2021) ba?vurulmas? gerekmektedir.

Ölçek maddeleri, kat?l?mc?lar?n sosyal ve duygusal durumlar? yönetmek için harcama yapma s?kl???n? veya e?ilimini de?erlendiren ifadelerden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM